

14 juni 2018

Fietsblog GLD-3: Kop van Gelre

Met een wijde boog fiets ik vandaag van het ene Hanzestadje naar het andere. In korte tijd heb ik nu eerst Harderwijk, toen Elburg en tenslotte Hattem gezien. Elk stadje heeft eigen charme. Harderwijk is duidelijk het grootste, met de meeste voorzieningen. Elburg is [Privacy & Cookie verklaring](#) met

leuke winkeltjes en gezellige terrassen aan het water. En Hattem is er voor wie al die grootsheid en levendigheid niet zo hoeft. Met een centrum dat beloopbaar is, ook voor de allerkleinste beentjes. En met het Anton Pieck Museum en een Bakkerij Museum, waar je koekenbakker mag zijn. In de naburige bossen zijn leemputten, waar niets meer dan hoogteverschil, zand en water genoeg is voor een hele middag speelplezier. Zoals dat vroeger was, toen je nog zelf voor de animatie moest zorgen.

Mijn bestemming vandaag, Hattem, kreeg zijn stadsrechten in 1299 van graaf Reinoud I van Gelre en werd een Hanze- en vestingstad. Toch is alles hier van zulke proporties, dat ik me moeilijk voor kan stellen dat Hattem ooit een militair strategische rol van betekenis heeft gespeeld. Op de imposante Dijkpoort na dan. De stad lag dan wel aan de belangrijke Hessenweg, de oude handelsweg door Midden-Nederland naar West-Duitsland, precies daar waar de weg de IJssel bereikte. Maar de aan de overkant gelegen stad Zwolle is voor aanvallers en plundersaars toch altijd een veel aantrekkelijker doelwit gebleken.

De fietstocht van Elburg naar Hattem is een van de mooiste die ik tot nu toe tijdens mijn tocht langs de grens van Gelre heb gemaakt. Maar toegegeven, ik ben dan ook zeer gesteld op oude stadjes, die een langere periode van armoede kenden en waarin het simpelweg eeuwenlang ontbrak aan geld om tot sloop en moderne nieuwbouw over te gaan. Zo kende Hattem net als Elburg tot in de jaren vijftig van de vorige eeuw nog stadsboerderijen. Mijn schoonvader is er in eentje geboren. Stadsboerderijen zijn een gevolg van vestigings- en belastingpolitiek, zoals tegenwoordig de grote internationale bedrijven financieel voordeel krijgen. Want om de stad aantrekkelijk te maken voor belasting betalende bewoners kreeg Hattem in 1401 van Hertog Willem van Gelre de Hoenwaard, een weidegebied van 300 hectare langs de IJssel cadeau. Alleen de binnen de stadsmuren wonende burgers mochten op deze gemeenschappelijke weide hun vee laten grazen. In de winter stonden de koeien dan op stal, in de stad. Dat waren er in 1930 tussen de 400 en 500 verdeelt over 50 verschillende stadsboerderijen. Begin mei werd het jongvee gebrandmerkt en gingen de koeien de wei in. Een feestelijke gelegenheid voor de hele stad. De jeugd hielp gewapend met versierde stokken om het vee door de straten op te drijven. Dat was gelijk het startsignaal voor de grote lenteschoonmaak van stallen, straten

en huizen. Pas na de ruilverkaveling kwam er een einde aan deze 'schone' traditie. De eerste stadsboer vestigde zich in 1954 buiten de poort, waarna de rest in enkele jaren volgde. Je kunt je dit bijna niet meer voorstellen.

Wat de rit tussen Elburg en Hattem vooral mooi maakt is de dramatische opbouw. Van wijds naar besloten en van vlak naar stijl. Je fietst eerst over wegen zo glad als een biljartlaken. Dit is voormalige Zuiderzeebodem. Denk maar eens aan een foto van wadlopers, de wadden zijn ook zeebodem en liggen waterpas. De oude boerderijen langs de weg staan op terpen, zo dichtbij is het verleden van de zee nog in dit gebied. Maar in de verte zie je dan al de stuwwal waarachter Hattem verscholen ligt. Die stuwwal is opgeworpen door een gletsjer in een van de vele ijstijden, waarbij het IJsseldal is uitgeschuurd en zand, veen en klei opzij geschoven is. De Veluwe bestaat uit meerdere van dit soort stuwwallen, maar de Oost-Veluwestuwwal (Arnhem-Hattem) is de grootste en met 110 meter ook de hoogste van Nederland. Voordat ik bij de stuwwal ben rij ik over door beuken omzoomde landwegen naar Wezep, waar de kneuterigheid van de oorspronkelijke keuterboeren langzaam uit het straatbeeld verdreven wordt door niet altijd even geslaagde moderne architectuur. En dan begin je te stijgen. Doordat ik bij Zalk een afslag gemist heb, kom ik per ongeluk precies uit bij de oude Hessenweg waarbij ik flink moet klimmen. De weg is hier af en toe 5% stijl, wat een hele verandering is ten opzichte van het begin van mijn fietstocht. En ook fiets ik nu tussen statige eikenbomen, die hun groen over de weg laten hangen, zodat mijn zicht vooruit tot enkele tientallen meters inkrimpt. Je fietst daarbij langs prachtige landhuizen, de ene nog mooier dan de andere. Hattem houdt z'n welstand goed verborgen.

Zo is er in Hattem het Huis Molecaten, gelegen op de stuwwal in het groen. Volgens de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed is het in cultuurhistorisch opzicht van belang vanwege de ouderdom, de gaafheid, de zeer hoge ensemblewaarde en als voorbeeld van een in de zeventiende en negentiende eeuw in classicistische trant verbouwd zestiende-eeuws versterkt huis. En op het terras van de Herberg Molecaten serveert men koud bier. "Want cultuur is mooi, maar je moet er wel iets bij te drinken hebben."

Zelf deze route ontdekken?

Bovenstaande blog gaat over [traject 3](#) van de route [Fietsen over Grenzen](#). Dit traject loopt van Elburg naar Hattem. [Lees meer over dit traject](#).

Geschreven door Marc Beek

Mijn naam is Marc Beek (54 jaar, Harderwijk) en ik ga Fietsen over Grenzen. Ik ben een ervaren vakantiefietser, dus weet mijn tempo aan te passen aan de schoonheid van het landschap en de bezienswaardigheden op de route. Al fietsend ga ik op zoek naar de geschiedenis van toen en dat in woord verbinden met het leven van nu. Want die grens uit het verleden vormde dan wel ooit een barrière, vaak was het ook een aanmoediging om grenzen te verleggen.

Deel deze pagina op social media:

[< Vorige](#)

[Volgende >](#)